

Rapportage

Aan	Provincie Zuid-Holland
Van	ERAC
Datum	24 juni 2022
Plaats	's-Hertogenbosch
Onderwerp	Inventarisatie Europese euro's Zuid-Holland → peildatum 1 maart 2022

1 Inleiding

In opdracht van Provincie Zuid-Holland monitort ERAC de verlening van Europese subsidies aan projecten met organisaties die zijn gevestigd in Zuid-Holland. ERAC heeft de eerste inventarisatie in 2016 uitgevoerd en deze vervolgens jaarlijks geactualiseerd. De cijfers die in deze rapportage gepresenteerd worden, hebben peildatum 1 maart 2022 en vormen de actualisering 2022. Bovendien is dit de laatste rapportage van de Europese programmaperiode 2014-2020. Het is hierom dat ERAC in deze rapportage terugblijkt op de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen in 2014-2020.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de huidige programmaperiode 2014-2020 tot aan de peildatum 1 maart 2022 is **€ 2.527.363.681** Europese subsidie toegekend aan **6.649** 'projectdeelnames' door organisaties (dit betreft **2.497** unieke organisaties) in Zuid-Holland.

Deze organisaties besteden de subsidie bij het realiseren van **5.470** projecten. Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect in Zuid-Holland van **59.667** fte.

Naast de projectgebonden subsidies zijn ook de directe betalingen die Zuid-Hollandse landbouwers hebben ontvangen opgenomen in deze inventarisatie. Dit bedrag betreft **€ 409.505.144**.

Ten slotte zijn ook de EIB-leningen onderdeel van deze rapportage. De totale omvang van deze leningen betreft **€ 3.438.868.612**.

1.2 Leeswijzer

Conform de gemaakte afspraken zijn de tabellen weergegeven in dit memo een combinatie van de reguliere monitoringsrapportage die ERAC jaarlijks oplevert en de verdiepende analyse die ERAC in het najaar van 2021 heeft opgeleverd. Hiernaast heeft ERAC in hoofdstuk 3 een terugblik toegevoegd op de programmaperiode 2014-2020. In dit hoofdstuk kijkt ERAC terug op de opvallendste resultaten en ontwikkelingen van de afgelopen jaren.

Dit rapport bevat de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk twee: Beknopte opzet van de rapportage
- Hoofdstuk drie: Terugblik programmaperiode 2014-2020
- Hoofdstuk vier: Stand van verleende Europese subsidie per 1 maart 2022
- Hoofdstuk vijf: Benchmark

Als bijlagen zijn opgenomen:

- Bijlage 1: Multiplier
- Bijlage 2: Methodologisch kader monitoring

2 Opzet van de rapportage

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. De inventarisatie van verleende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points en wordt verdiept met verificatiegesprekken waar nodig.

De inventarisatie gaat uit van verleende subsidie binnen de Europese programma's. De projectomvang is in werkelijkheid groter (multiplier), omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd. Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze percentages in een gemiddelde multiplier per programma. Deze zijn weergegeven in [bijlage 1](#). Berekend is dat de huidige gewogen multiplier voor Zuid-Holland (afgerond) **1,57** bedraagt.

De subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon2020 wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat in Den Haag het hoofdkantoor van TNO gevestigd is en daardoor alle TNO-projecten in de Horizon2020-database aan dit postadres worden gekoppeld. Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeeld over andere partijen. Deze partijen zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven. Een uitgebreidere toelichting over de opzet van de rapportage is terug te vinden in [bijlage 2](#).

3 Terugblik 2014-2020

Voorliggende rapportage betreft de laatste monitoringsrapportage van de periode 2014-2020. Een goed moment dus om terug te kijken op de belangrijkste resultaten die deze periode geboekt zijn.

De Europese Commissie heeft aan het begin van deze periode de EU2020-strategie vastgesteld, deze had tot doel slimme, duurzame en inclusieve groei in de Unie te bewerkstelligen. De volgende concrete doelstellingen zijn geformuleerd onder deze strategie:

- Meer onderzoek & ontwikkeling;
- Meer werkgelegenheid;
- Groene economische groei;
- Bevorderen van sociale insluiting;
- Onderwijsniveau verhogen.

Om invulling te geven aan deze doelstellingen zijn de European Flagships en Grand Societal Challenges geïntroduceerd. Zowel de Flagships als de GSC's zijn telkens in de monitoringsrapportage teruggekomen als categorisering. Hoe hebben Zuid-Hollandse organisaties bijgedragen aan het behalen van deze Europese doelstellingen?

In totaal hebben Zuid-Hollandse organisaties meer dan € 2,5 miljard aan Europese subsidie verworven in 5.470 projecten. Wanneer we kijken hoe met deze subsidie bijgedragen is aan de Europese doelstellingen, zien we dat een heel groot deel van de subsidie verworven wordt binnen het flagship 'innovatie unie' (€ 1,4 miljard) en binnen de GSC 'inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen (€ 1,1 miljard)'. Dit wil dus zeggen dat verreweg de meeste projecten met Zuid-Hollandse partners hebben bijgedragen aan het behalen van de doelstelling 'meer onderzoek & ontwikkeling'. Qua bestuurlijk thema is 'economie & innovatie' dominant. Dit is het bestuurlijk thema dat het best past bij bovengenoemd flagship en GSC.

Bovengenoemde dominante categorisering zijn ook niet zo gek gezien het feit dat Zuid-Holland drie universiteiten kent, twee UMC's en nog andere kennisinstellingen die allemaal veel Europese subsidie verworven hebben en dus deze cijfers beïnvloeden. Het is dit type organisatie die het meest dominant is in de verworven Europese subsidie, meer nog dan in andere provincies het geval is. Qua aantallen projecten loopt het bedrijfsleven gelijke tred met kennisinstellingen, maar dit komt vooral doordat het MKB veel kleine subsidies ontvangt uit ESF. Dit is in alle provincies het geval, daarom zien we in bijna alle provincies ook dat het bedrijfsleven met afstand de grootste ontvanger is. Alleen in Zuid-Holland zien we dus deze gelijke tred in aantallen projecten tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen. Dit om de dominantie van de kennisinstellingen in de cijfers te benadrukken.

In de periode 2007-2013 hebben Zuid-Hollandse organisaties iets meer dan € 1 miljard euro verworven, hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat minder Europese programma's deel uitmaakten van dat ERAC monitoringsysteem dan van het huidige. Belangrijke programma's zoals EFRO, Interreg, KP7 (voorganger H2020) en TEN-T (voorganger CEF), waren echter wel onderdeel van deze monitoring. Geconcludeerd kan dus worden dat Zuid-Hollandse organisaties in 2014-2020 meer succes hebben geboekt binnen de Europese programma's dan in 2007-2013. De verworven subsidie is immers meer dan verdubbeld.

€ 2,5 miljard aan verworven Europese subsidie is ook een enorm aantal wanneer we dit vergelijken met andere Nederlandse provincies. Noord-Holland is de nummer 2 qua verworven Europese subsidie en Gelderland nummer 3. Organisaties in deze provincies hebben respectievelijk 1,7 en 1,1 miljard euro verworven. Een enorm verschil dus nog steeds met Zuid-Holland. Wanneer we kijken binnen welke GSC's en flagships de meeste subsidie verworven wordt in andere provincies, zien we ook hier dat 'innovatie unie' en 'inclusieve, innovatieve & reflectieve maatschappijen' dominant zijn. Het is wel zo dat we zien dat deze categorisering in Zuid-Holland relatief net wat groter zijn dan in andere provincies. Ook dit valt te verklaren door het succes van de Zuid-Hollandse kennisinstellingen in Europa.

Deze dominantie van de kennisinstellingen is ook terug te zien wanneer we de Zuid-Hollandse COROP-regio's met elkaar vergelijken. De COROP-regio's met kennisinstellingen behoren tot de meest succesvolle regio's in het land, de regio's zonder kennisinstellingen behoren echter tot het 'rechtterrijtje'. Het is hier dat nog de meeste groei gehaald kan worden.

ERAC heeft voor deze periode ook in kaart gebracht met welke regio's het meest wordt samengewerkt: 1) Île -de-France, 2) Noordrijn-Westfalen en 3) Beieren. Slechts één van deze regio's is onderdeel van de internationaliseringsstrategie van Zuid-Holland, dit betreft Noordrijn-Westfalen. Noemenswaardig is ook dat de regio Groot-London op plek 4 staat van regio's waar Zuid-Hollandse organisaties het meest mee samenwerken. Dit houdt dus in dat Zuid-Hollandse organisaties veel met Britse organisaties werken in Europese projecten, iets dat veel moeilijker gaat worden nu de Brexit is ingegaan.

Op basis van bovenstaande concludeert ERAC dat Zuid-Holland een succesvolle Europese programmaperiode heeft gekend waarin de verworven Europese subsidie ten opzichte van de vorige Europese programmaperiode meer dan verdubbeld is. Met meer dan € 2,5 miljard aan verworven Europese subsidie presteert Zuid-Holland ook beter dan andere Nederlandse provincies. Hierbij plaatsen wij wel de kanttekening dat de goede resultaten van Zuid-Holland voornamelijk afkomstig zijn van de in de provincie alomtegenwoordige kennisinstellingen. Dit is zowel terug te zien in de type organisaties die dominant zijn, de categorisering en het feit dat COROP-regio's zonder kennisinstelling achterblijven. Deze uitkomsten zijn niet heel gek. Zuid-Holland heeft een sterke kennis economie, en het is dus logisch dat Zuid-Holland vooral op dit thema bijdraagt aan de Europese doelstellingen. Het is wel goed voor de provincie om de volgende periode meer in te zetten op hoe de verschillen tussen de COROP-regio's verkleind kunnen worden. Dat er verschil is met de regio's met kennisinstelling is logisch, maar dat de regio's zonder kennisinstelling in het rechtterrijtje staan, is niet nodig. De kennisinstellingen zelf weten goed hun weg in Brussel, het is aan de provincie om dus vooral in te zetten op andere partijen, zeker nu een logische samenwerkingsregio (Groot-London) wegvalt door de Brexit.

4 Verleende Europese subsidie per 1 maart 2022 – inclusief categorisering

4.1 Inleiding

Per peildatum 1 maart 2022 is binnen 5.470 projecten in totaal 2,5 miljard euro aan Europese subsidie toegekend aan organisaties in Zuid-Holland. De toename sinds de vorige actualisering (peildatum 1 maart 2021) omvat circa 450 projecten en ongeveer 350 miljoen euro. Hiermee is de groei in aantal projecten als in verleende subsidie geringer dan vorig jaar. Dit hangt vanzelfsprekend samen met het naderen van het einde van de programmaperiode, waarin veel budgetten uitgeput zijn.

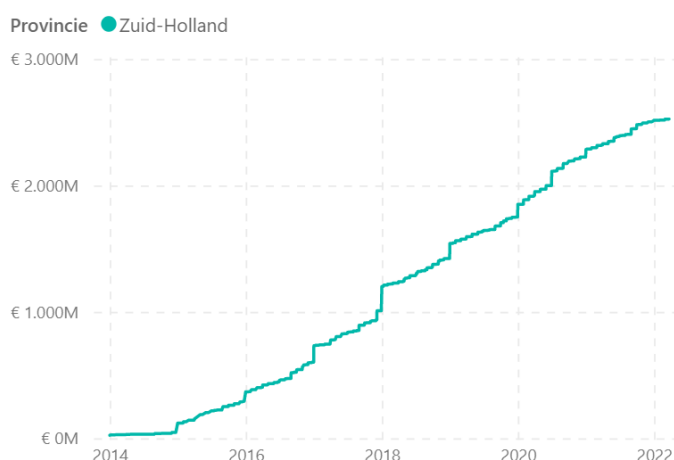
4.2 Europese subsidie totaal en naar programma

In deze paragraaf zijn de resultaten in euro's en aantallen projecten naar programma weergegeven. Tabel 1 toont de voortgang over de afgelopen jaren:

Peildatum	Europese subsidie	Aantal projecten
Voorjaar 2016	€ 250.818.787	326
1 april 2017	€ 680.291.510	1.210
1 april 2018	€ 983.094.315	2.709
1 april 2019	€ 1.291.271.253	3.464
1 maart 2020	€ 1.731.161.339	4.240
1 maart 2021	€ 2.184.715.629	5.021
1 maart 2022	€ 2.527.363.681	5.470

Tabel 1: Vergelijking Europese subsidie en aantal projecten per peildatum

Naast de cijfers per peildatum is de ontwikkeling van de verleende Europese subsidie in beeld gebracht in figuur 1. Dit gebeurt op basis van datum van toekenning van subsidie (subsidieverleningsbeschikking is gebruikt). Indien niet beschikbaar is de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database.

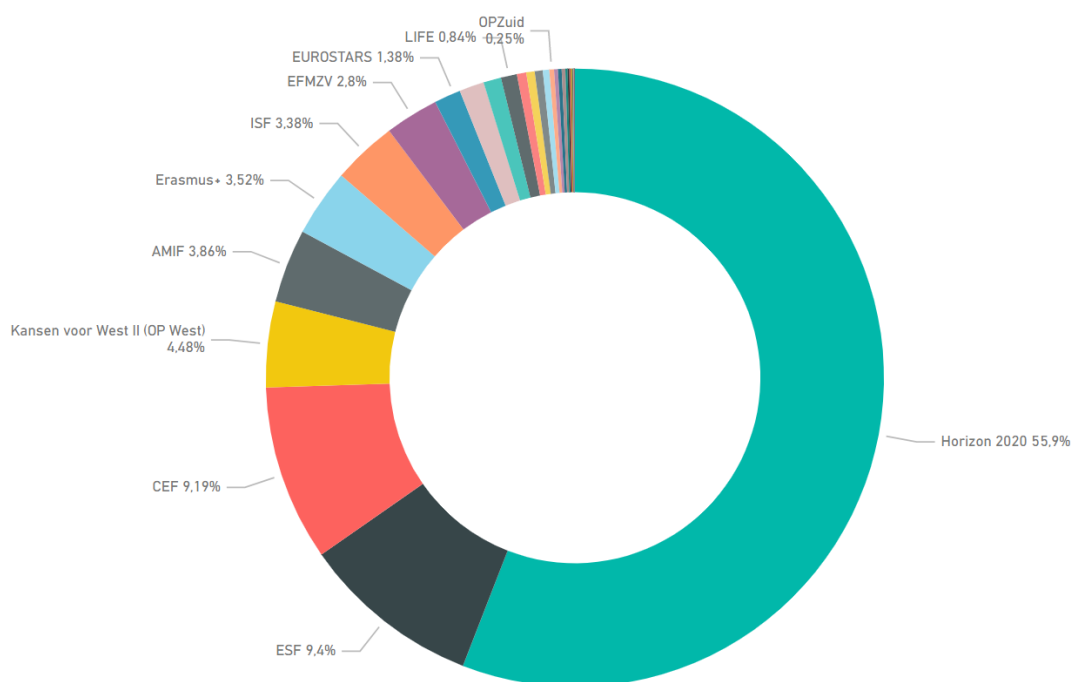
Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende Europese subsidie in provincie Zuid-Holland

In de tabellen die volgen wordt onder 'Aantal projecten' het aantal unieke projecten verstaan waarin minimaal één Zuid-Hollandse organisatie deelneemt. Het bedrag bij 'Europese subsidie' betreft het totale volume aan verleende subsidie aan de organisaties in Zuid-Holland voor deze projecten.

Tabel 2 geeft het totaaloverzicht. Figuur 2 geeft de verdeling naar programma in verworven subsidie.

Europees programma	Projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
ELFPO	127	2,32%	€ 32.795.495	1,30%
Interreg 2 Zeeën	35	0,64%	€ 23.676.179	0,94%
Interreg VA Duitsland-Nederland	14	0,26%	€ 2.004.865	0,08%
Interreg VA Euregio Maas-Rijn	2	0,04%	€ 578.068	0,02%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	24	0,44%	€ 4.989.996	0,20%
Interreg VB Noordzee	24	0,44%	€ 8.536.158	0,34%
Interreg VB North West Europe	25	0,46%	€ 12.256.302	0,48%
Kansen voor West II (OP West)	157	2,87%	€ 113.221.399	4,48%
OP Noord	6	0,11%	€ 389.326	0,02%
OP Oost	22	0,40%	€ 2.915.843	0,12%
OPZuid	40	0,73%	€ 6.387.514	0,25%
Subtotaal regionaal	476	8,70%	€ 207.751.145	8,22%
AMIF	42	0,77%	€ 97.485.192	3,86%
EFMZV	80	1,46%	€ 70.822.685	2,80%
ESF	1.531	27,99%	€ 237.507.296	9,40%
ISF	31	0,57%	€ 85.392.135	3,38%
Subtotaal nationaal	1.684	30,79%	€ 491.207.308	19,44%
CEF	69	1,26%	€ 232.373.386	9,19%
COSME	17	0,31%	€ 4.759.772	0,19%
COST	1	0,02%	€ 674.591	0,03%
Creative Europe	71	1,30%	€ 11.283.070	0,45%
EaSI	2	0,04%	€ 885.201	0,04%
ELENA	4	0,07%	€ 10.285.569	0,41%
Erasmus+	642	11,74%	€ 89.045.306	3,52%
Europe for citizens	37	0,68%	€ 2.181.634	0,09%
EUROSTARS	109	1,99%	€ 34.974.224	1,38%
Horizon 2020	2.311	42,25%	€ 1.412.920.230	55,90%
Interreg VC Europe	9	0,16%	€ 1.927.952	0,08%
LIFE	28	0,51%	€ 21.193.476	0,84%
URBACT	9	0,16%	€ 903.194	0,04%
Urban Innovative Actions	1	0,02%	€ 4.997.624	0,20%
Subtotaal Europees	3.310	60,51%	€ 1.828.405.229	72,34%
Eindtotaal	5.470	100,00%	€ 2.527.363.682	100,00%

Tabel 2: Aantal projecten en Europese subsidie per programma

Figuur 2: Verdeling naar programma

Opmerkingen bij tabel 2 en figuur 2:

- Gedurende de gehele programmaperiode 2014-2020 is Horizon2020 het grootste programma geweest in Zuid-Holland in aantallen projecten en verworven subsidies. Het relatieve aandeel van Horizon2020 is deze rapportage wel gedaald ten opzichte van de vorige periode. Dit was ook al bij de vorige rapportage het geval (peildatum 2021 t.o.v. peildatum 2020). Deze daling hangt samen met het feit dat er maar beperkt openstellingen geweest zijn i.v.m. budgetuitputting in Horizon2020. Horizon2020 is zo groot in Zuid-Holland omdat de provincie meerdere kennisinstellingen en UMC's herbergt.

Europees programma	Europese subsidie (gemiddeld per organisatie)
Urban Innovative Actions	€ 4.997.624
ISF	€ 2.754.585
ELENA	€ 2.571.392
AMIF	€ 2.321.076
CEF	€ 2.074.762
EFMZV	€ 885.284
COST	€ 674.591
Horizon 2020	€ 490.938
EaSI	€ 442.600
LIFE	€ 423.870
Interreg VB North West Europe	€ 408.543
Interreg 2 Zeeën	€ 388.134
Interreg VA Euregio Maas-Rijn	€ 289.034
EUROSTARS	€ 284.343

Europees programma	Europese subsidie (gemiddeld per organisatie)
Kansen voor West II (OP West)	€ 267.663
COSME	€ 264.432
ELFPO	€ 256.215
Interreg VB Noordzee	€ 243.890
Interreg VC Europe	€ 175.268
Creative Europe	€ 154.563
ESF	€ 143.336
Erasmus+	€ 138.700
OP Oost	€ 121.493
OPZuid	€ 110.130
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	€ 106.170
URBACT	€ 100.355
Interreg VA Duitsland-Nederland	€ 87.168
Europe for citizens	€ 58.963
OP Noord	€ 48.666

Tabel 3: Gemiddelde per programma

Opmerking bij tabel 3:

- Het gemiddelde bedrag per project, per fonds varieert enorm. Dit hangt samen met de aard van programma's; bijvoorbeeld LIFE voor grootschalige natuur- en milieu-investeringen en Europe for Citizens voor veel kleinschalige burgerprojecten. Of dit komt voort uit de hoogte van subsidiepercentage, zoals ELENA met 90% subsidie in voorbereidingskosten van omvangrijke investeringsprogramma's.

De EIB stelt leningen beschikbaar. In tabel 4 zijn deze leningen weergegeven. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de national promotional banks. Directe leningen staan in de database op basis van locatie leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de provincies op basis van bruto regionaal product.

Projectnaam	EIB-bijdrage
BLANKENBURG TUNNEL PPP	€ 327.574.487
DUINWATERBEDRIJF ZUID-HOLLAND - III	€ 100.000.000
EVERY ANGLE (MGF)	€ 7.500.000
EVIDES WATER SUPPLY	€ 175.000.000
EVIDES WATER SUPPLY II	€ 190.000.000
EVISION (MGF)	€ 13.500.000
GATE LNG TERMINAL EXPANSION	€ 38.250.000
HOLLAND PROTON THERAPY RESEARCH CENTER	€ 90.000.000
HVC DISTRICT HEATING NETWORK EXPANSION	€ 25.000.000
AIRBORNE (EGF VD)	€ 16.000.000
ISA PHARMACEUTICALS (IDFF)	€ 20.000.000
KONE LIFTING TECHNOLOGY RDI	€ 3.200.000
LIGHT RAIL ROTTERDAM	€ 120.000.000

OASEN SUSTAINABLE WATER SUPPLY	€ 70.000.000
ALRIJNE REGIONAL SUSTAINABLE HEALTHCARE	€ 50.000.000
ROTTERDAM ELECTRIC BUSES TRAM & METRO INFRA	€ 111.700.000
IPSE DE BRUGGEN SUSTAINABLE LONG-TERM CARE	€ 100.000.000
ROTTERDAM ELECTRIC BUSES TRAM & METRO INFRA	€ 3.300.000
WATER SUPPLY OASEN	€ 70.000.000
WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA	€ 120.000.000
Subtotaal directe leningen	€ 1.651.024.487
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES II	€ 75.398.034
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES III	€ 53.855.738
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES IV	€ 53.855.738
BNG BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 53.855.738
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS	€ 14.217.915
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 32.313.443
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 32.313.443
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS II	€ 43.084.591
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS III	€ 43.084.591
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS IV	€ 43.084.591
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN III	€ 5.385.574
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 1.077.115
EUROPEAN SMES EXPORT FUNDING PLATFORM	€ 538.557
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 807.836
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 807.836
ING BANK NV LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 30.159.214
LTE VOLTE - HIGH SPEED MOBILE INTERNET ROLLOUT	€ 15.887.443
NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 2.808.541
NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 67.404.995
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 44.592.551
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 43.084.591
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 38.776.132
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 35.006.230
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 5.395.306
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 86.169.182
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL II	€ 53.855.738
PAN EUROPEAN BNP PARIBAS LEASING SOLUTIONS	€ 8.616.918
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 17.233.836
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 4.308.459
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES - SUSTAINABILITY	€ 10.771.148
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS II	€ 21.542.295
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS III	€ 37.699.017
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IV	€ 53.855.738
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 21.542.295
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 64.626.886

RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VI	€ 43.084.591
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VII	€ 43.084.591
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VIII	€ 26.927.869
RABOBANK SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 27.574.138
SG INNOVATIVE EQUIPMENT LEASING FRAMEWORK LOAN	€ 3.231.344
KPN 5G NETWORK INITIAL DEPLOYMENT	€ 64.626.886
NWB BANK CLIMATE ACTION & WATER MANAGEMENT MBIL	€ 21.542.295
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 10.748.112
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 10.748.112
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 8.186.072
SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 26.497.023
SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 5.816.420
RIVERROCK SENIOR LOAN FUND I	€ 3.877.613
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS V	€ 53.855.738
RABOBANK INNOVATION LOAN FOR SMES AND MIDCAPS I	€ 21.542.295
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 1.077.115
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 3.231.344
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 3.231.344
INNOVATIVE PROCESS TECHNOLOGIES	€ 1.938.807
BNG COVID19 CRISIS RESPONSE MBIL	€ 64.626.886
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 646.269
ING BANK COVID19 ENHANCED SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 26.011.268
ING BANK COVID19 ENHANCED SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 47.256.855
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 53.855.738
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 344.677
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 26.927.869
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 12.925.377
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 323.134
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.615.672
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.615.672
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 53.855.738
Subtotaal indirecte leningen	€ 1.787.844.125
Totaal	€ 3.438.868.612

Tabel 4: EIB-leningen

Bijna 40% van de EU-begroting is gereserveerd voor landbouw, deze middelen worden beschikbaar gesteld via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Veruit de meeste betalingen uit het GLB zijn premies en vergoedingen. Deze betalingen verschillen wezenlijk van de overige subsidieprogramma's zoals aanwezig in de monitoringsdatabase, aangezien dat projectgebonden subsidies zijn. De betalingen uit het GLB kunnen hierdoor slechts voor een beperkt deel geïntegreerd worden in de database, daarom zijn de betalingen uit het GLB hier apart inzichtelijk gemaakt.

Het GLB kent twee pijlers. Vanuit de eerste pijler worden betalingen aan landbouwers gedaan uit het Europees Landbouw Garantie Fonds (ELGF). Directe betalingen vormen het overgrote deel van de

uitgaven uit de eerste pijler. Dit betreft vooral basisbetalingen in de vorm een vaststaand bedrag per hectare grond. Ook kunnen landbouwers in aanmerking komen voor een vergroeningspremie om biodiversiteit te bevorderen. Daarnaast zijn er diverse directe betalingsregelingen beschikbaar, waaronder extra vergoedingen voor landbouwers onder de 41 jaar. Uit pijler 1 wordt verder markt- en prijsbeleid gefinancierd. Dit betreft met name betalingen voor marktmaatregelen, die de afgelopen jaren vooral in de tuinbouwsector zijn ingezet. In 2015 en 2016 zijn de betalingen voor heel Nederland toegenomen in verband met de Russische boycot. Deze betalingen waren vooral bedoeld om de tuinbouw, zuivel en varkensvleessector te steunen. In algemene zin is de omvang van de uitgaven op markt- en prijsbeleid de afgelopen jaren flink teruggebracht. Zo worden al een aantal jaren geen exportsubsidies meer uitgekeerd.

Pijler 2 richt zich op plattelandsontwikkeling die gefinancierd wordt uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). In Nederland zijn diverse maatregelen opengesteld voor aanvragen, waarbij in de uitvoering onderscheid is gemaakt tussen grondgebonden en niet-grondgebonden maatregelen. De verleende subsidie van projecten gericht op niet-grondgebonden maatregelen zijn reeds in de overall database aanwezig (ELFPO).

ERAC heeft alle betalingen¹ uit het GLB in de huidige programmaperiode in beeld gebracht en gecategoriseerd. De betalingen aan Zuid-Hollandse organisaties, voornamelijk landbouwers, vanuit het GLB zijn in tabel 5 per jaar per categorie weergegeven. De betalingen uit 2021 zijn nog niet openbaar, deze worden bij de volgende rapportage verwerkt. De betalingen over 2017, 2018, 2019 en 2020 heeft ERAC per gemeente uit kunnen splitsen, zoals is weergegeven in tabel 6. De geografische verdeling van deze betalingen over de provincies is gebruikt om de betalingen uit 2015 en 2016 aan de provincies toe te rekenen. Deze waren namelijk wel per categorie, maar niet per locatie beschikbaar.

¹ Let op: dit verschilt van de bedragen in de overall database, waar de verleende subsidie is vastgelegd

GLB-onderdeel	2015 t/m 2018	2019	2020	Totaal
Akkerbouw	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Basisbetaling	€ 125.239.030	€ 27.236.103	€ 27.592.194	€ 180.067.327
Jonge landbouwers	€ 2.345.124	€ 895.536	€ 817.882	€ 4.058.542
Teruggave crisisreserve	€ 2.625.996	€ 518.191	€ 515.336	€ 3.659.523
Veehouderij	€ 1.350.212	€ 77.025	€ 86.371	€ 1.513.608
Vergroeningsbetaling	€ 34.903.123	€ 11.440.303	€ 11.864.964	€ 58.208.390
Totaal Directe betalingen	€ 166.463.485	€ 40.167.158	€ 40.876.747	€ 247.507.390
Algemeen	€ 9.994.392	€ 1.881.174	€ 1.098.725	€ 12.974.291
Tuinbouw	€ 91.456.937	€ 10.558.232	€ 8.325.198	€ 110.340.367
Veehouderij	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Zuivel	€ 3.379.804	€ 2.908	€ 1.823	€ 3.384.535
Totaal Markt- en prijsbeleid	€ 104.831.133	€ 12.442.314	€ 9.425.746	€ 126.699.193
Totaal Pijler 1	€ 271.294.618	€ 52.609.472	€ 50.302.493	€ 374.206.583
Grondgebonden	€ 6.967.153	€ 3.835.899	€ 4.083.140	€ 14.886.192
Niet-grondgebonden	€ 13.167.325	€ 2.637.661	€ 4.607.383	€ 20.412.369
Totaal Plattelandsbeleid	€ 20.134.478	€ 6.473.560	€ 8.690.523	€ 35.298.561
Totaal Pijler 2	€ 20.134.478	€ 6.473.560	€ 8.690.523	€ 35.298.561
Totaal	€ 291.429.096	€ 59.083.032	€ 58.993.016	€ 409.505.144

Tabel 5: Betalingen vanuit het GLB aan Zuid-Hollandse organisaties per jaar

Vanuit het GLB is in deze programmaperiode € 409,5 miljoen aan betalingen verricht aan Zuid-Hollandse organisaties, met name landbouwers. Het betreft hier netto betalingen, omdat ook rekening is gehouden met negatieve betalingen zoals heffingen en terugbetalingen. Omdat de verleende subsidie van de niet-grondgebonden maatregelen al in de overall database aanwezig is (onder ELFPO), dienen de bedragen uit deze categorie buiten beschouwing te worden gelaten bij in beeld brengen van de *additionele* betalingen t.o.v. de overall database. Daardoor kan gesteld worden dat naast de projectgebonden subsidies Zuid-Holland in de programmaperiode tot en met 2020 ruim **€ 389 miljoen** aan landbouw gerelateerde betalingen heeft ontvangen.

Gemeente	Organisaties	Betalingen	Europese subsidie
Alblasserdam	6	74	€ 289.768
Albrandswaard	17	167	€ 791.257
Alphen aan den Rijn	207	2.105	€ 9.520.397
Barendrecht	20	108	€ 51.076.724
Bodegraven-Reeuwijk	170	1.674	€ 12.630.260
Brielle	38	334	€ 2.269.665
Capelle aan den IJssel	2	4	€ 2.472
Delft	7	60	€ 178.237
Dordrecht	44	490	€ 2.405.245
Goeree-Overflakkee	361	3.760	€ 25.944.214
Gorinchem	20	168	€ 850.284
Gouda	7	34	€ 682.577
Hardinxveld-Giessendam	26	306	€ 1.863.074
Hellevoetsluis	38	344	€ 1.498.416
Hendrik-Ido-Ambacht	1	8	€ 3.043
Hillegom	22	186	€ 676.578
Hoeksche Waard	376	3.889	€ 28.554.757
Kaag en Braassem	145	1.513	€ 7.363.099
Katwijk	9	77	€ 276.137
Krimpen aan den IJssel	1	3	€ 3.404
Krimpenerwaard	294	3.147	€ 16.864.942
Lansingerland	38	341	€ 2.497.821
Leiden	5	36	€ 2.003.735
Leiderdorp	10	79	€ 460.329
Leidschendam-Voorburg	49	498	€ 1.548.509
Lisse	25	195	€ 1.659.426
Maassluis	4	32	€ 102.758
Midden-Delfland	106	1.030	€ 6.817.802
Molenlanden	436	4.669	€ 23.490.403
Nieuwkoop	160	1.539	€ 8.792.794
Nissewaard	108	1.087	€ 6.828.373
Noordwijk	91	735	€ 1.798.892
Oegstgeest	3	29	€ 122.153
Papendrecht	4	26	€ 38.889
Pijnacker-Nootdorp	36	295	€ 1.189.478
Ridderkerk	15	96	€ 1.201.741
Rijswijk			
Rotterdam	22	210	€ 784.373
Schiedam	7	67	€ 240.351
's-Gravenhage	11	77	€ 1.935.176
Sliedrecht	6	61	€ 307.662
Teylingen	69	522	€ 1.307.137
Vlaardingen	2	15	€ 27.771

Voorschoten	10	85	€ 2.801.859
Waddinxveen	24	252	€ 1.125.779
Wassenaar	16	188	€ 1.118.750
Westland	26	131	€ 7.160.484
Westvoorne	48	448	€ 2.160.325
Zoetermeer	20	181	€ 4.341.739
Zoeterwoude	55	532	€ 2.562.752
Zuidplas	81	699	€ 8.418.230
Zwijndrecht	9	101	€ 273.939
Totaal	3.272	32.707	€ 256.863.985

Tabel 6: Betalingen GLB per gemeente in de periode 2017-2020

Op basis van de categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool, blijkt een totaal werkgelegenheidseffect van **59.667 fte** door de verworven Europese subsidie.

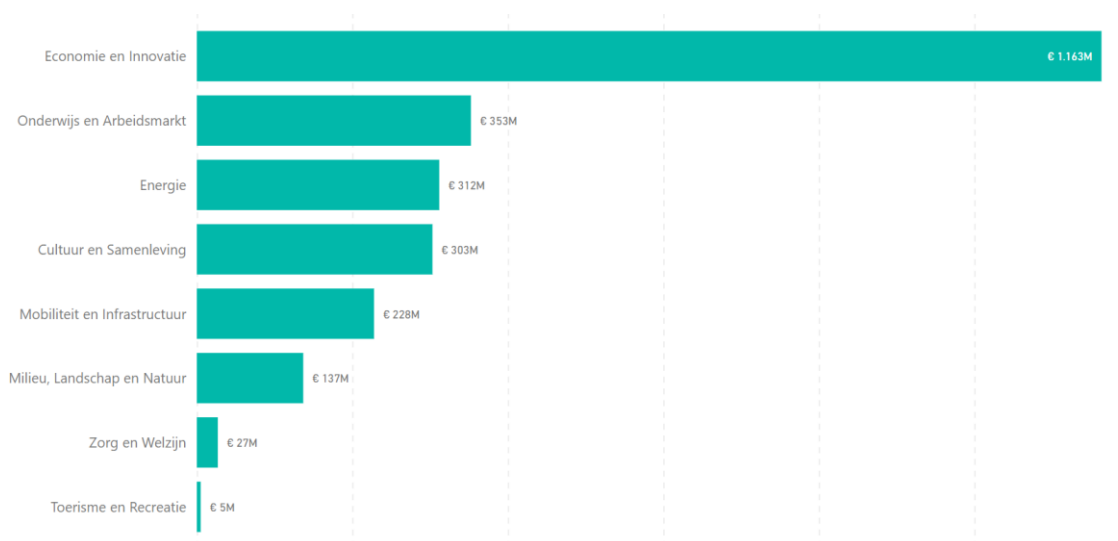
Maatregel	Europese subsidie	Arbeitsplaatsen
Oprichten en uitbreiden kennisinstellingen	€ 229.298.656	5.182
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 1.491.577.809	17.916
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 12.514.075	59
Stimulering clustervorming in sectoren	€ 3.413.023	38
Ontwikkelen en stimuleren ICT-toepassingen in het MKB	€ 4.473.041	151
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 79.336.867	6.769
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het faciliteren van ondernemerschap in het MKB	€ 5.557.720	238
Scholing en arbeidsmarkt	€ 472.017.704	29.279
Herinrichting landelijk gebied	€ 4.362.391	35
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 114.131.115	0
Verbetering toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau	€ 1.513.545	0
Duurzaam revitaliseren en herstructureren van bestaande bedrijfsterrainen	€ 506.383	0
Bereikbaarheid en mobiliteit (geen infrastructuur)	€ 12.425.474	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 73.162.341	0
Verbetering toeristisch-recreatief en cultureel voorzieningenniveau	€ 1.030.037	0
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 22.043.499	0
Totaal	€ 2.527.363.681	59.667

Tabel 7: Arbeitsplaatsen per EIM-categorie

4.3 Thematisch en sectoraal

Bestuurlijk thema	Projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	371	6,78%	€ 303.016.865	11,99%
Economie en Innovatie	2.013	36,80%	€ 1.163.432.374	46,03%
Energie	311	5,69%	€ 311.779.658	12,34%
Milieu, Landschap en Natuur	264	4,83%	€ 136.825.126	5,41%
Mobiliteit en Infrastructuur	218	3,99%	€ 227.878.937	9,02%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	2.239	40,93%	€ 352.506.421	13,95%
Toerisme en Recreatie	13	0,24%	€ 4.936.015	0,20%
Zorg en Welzijn	41	0,75%	€ 26.988.286	1,07%
Totaal	5.470	100%	€ 2.527.363.681	100%

Tabel 8: Aantal projecten en Europese subsidie per bestuurlijk thema

Figuur 3: Verdeling Europese subsidie naar bestuurlijk thema

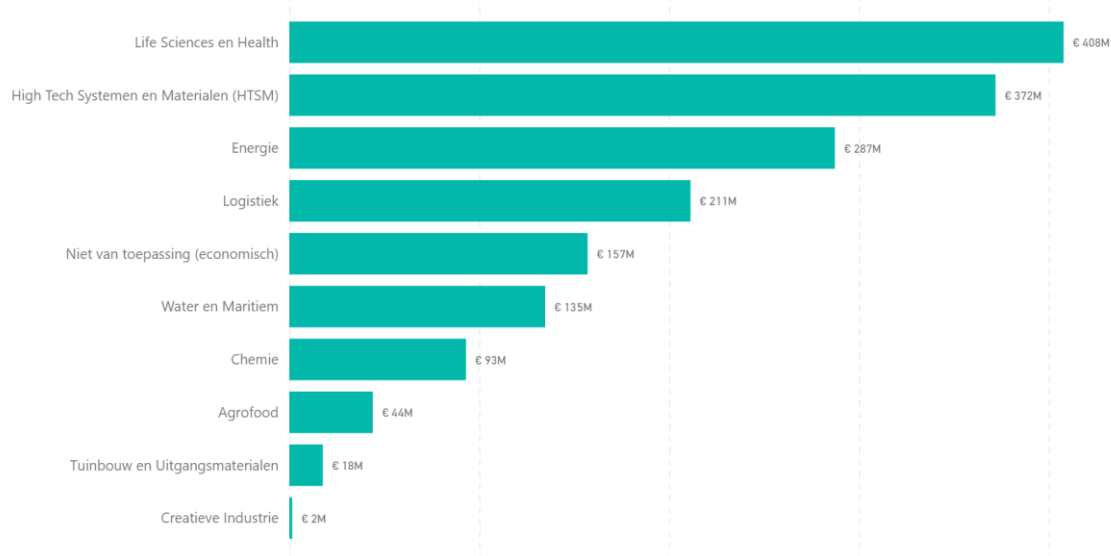
Opmerkingen bij tabel 8 en figuur 3:

- Gedurende de gehele Europese programmaperiode is het bestuurlijk thema 'economie & innovatie' het meest dominant geweest in Zuid-Holland. Dit is niet verwonderlijk gezien de aard van de economie in de provincie en het feit dat het vooral kennisinstellingen zijn in Zuid-Holland die actief zijn in de Europese programma's. Het grootste programma in Zuid-Holland, Horizon2020, is ook gericht op het bevorderen van innovatie. Doordat dit programma het grootst is, is het ook logisch dat 'economie & innovatie' het grootste bestuurlijke thema is.

Alle projecten zijn gecategoriseerd naar economisch topsector volgens het nationaal topsectorenbeleid. Economische projecten die niet onder deze sectoren te plaatsen waren, zijn ingedeeld onder 'Niet van toepassing (economisch)'. De niet-economische projecten zijn weergegeven als 'Niet gecategoriseerd'.

Topsector	Projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	147	2,69%	€ 43.963.775	1,74%
Chemie	101	1,85%	€ 93.057.543	3,68%
Creatieve Industrie	5	0,09%	€ 1.528.328	0,06%
Energie	276	5,05%	€ 287.366.511	11,37%
High Tech Systemen Materialen (HTSM)	743	13,58%	€ 371.984.304	14,72%
Life Sciences en Health	632	11,55%	€ 407.816.215	16,14%
Logistiek	147	2,69%	€ 211.321.206	8,36%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	46	0,84%	€ 17.658.046	0,70%
Water en Maritiem	191	3,49%	€ 134.785.819	5,33%
Niet van toepassing (economisch)	281	5,14%	€ 157.092.415	6,22%
Subtotaal	2.569	46,97%	€ 1.726.574.161	68,32%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	2.901	53,03%	€ 800.789.520	31,68%
Eindtotaal	5.470	100,00%	€ 2.527.363.681	100,00%

Tabel 9: Aantal projecten en Europese subsidie per topsector

Figuur 4: Verdeling Europese subsidie naar topsector in euro's (excl. 'Niet gecategoriseerd')

Opmerkingen bij tabel 9 en figuur 4:

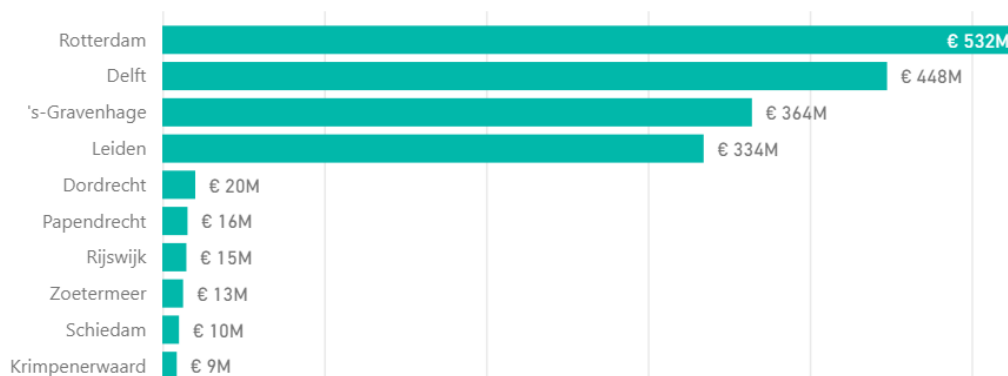
- 'Life sciences & health' en 'HTSM' zijn in alle rapportages de dominante topsectoren geweest. Dit is te verklaren door de aanwezigheid van UMC's die vooral actief zijn op 'life sciences & health' en de TU Delft die veel actief is in 'HTSM'.

4.4 Europese subsidie geografisch uitgesplitst

COROP-regio	Europese subsidie
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	€ 401.337.605
Agglomeratie 's-Gravenhage	€ 817.237.664
Delft en Westland	€ 496.996.710
Groot-Rijnmond	€ 720.170.115
Oost-Zuid-Holland	€ 29.948.822
Zuidoost-Zuid-Holland	€ 61.672.766
Totaal	€ 2.527.363.681

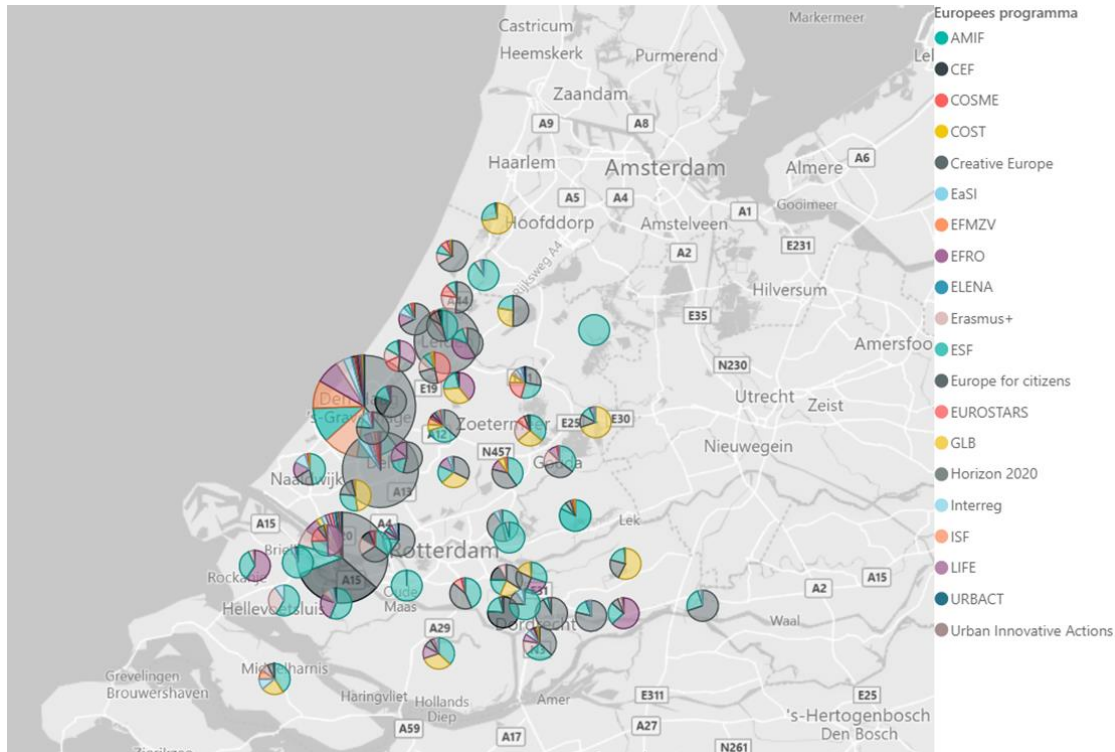
Tabel 10: Europese subsidie per Zuid-Hollandse COROP-regio

Kaart 1 op de volgende pagina weergeeft de verworven Europese subsidie verdeeld naar programma per gemeente. Figuur 5 weergeeft de top 10 van Zuid-Hollandse steden op het gebied van Europese subsidieverwerving.

Figuur 5: Verdeling verworven euro's over Zuid-Hollandse steden

In tabel 10, figuur 5 en kaart 1 is vooral te zien dat de meeste Europese subsidie verworven wordt door COROP-gebieden/gemeenten die een kennisinstellingen herbergen (TNO in het geval van Den Haag). Er bestaat een heel groot gat tussen deze gebieden en de gebieden die geen kennisinstelling hebben. Dit is goed te zien in figuur 5 waar Dordrecht 'best of the rest' is met 'maar' € 20 miljoen, Leiden staat één plaats boven Dordrecht met € 334 miljoen. Een gaat van maar liefst € 314 miljoen.

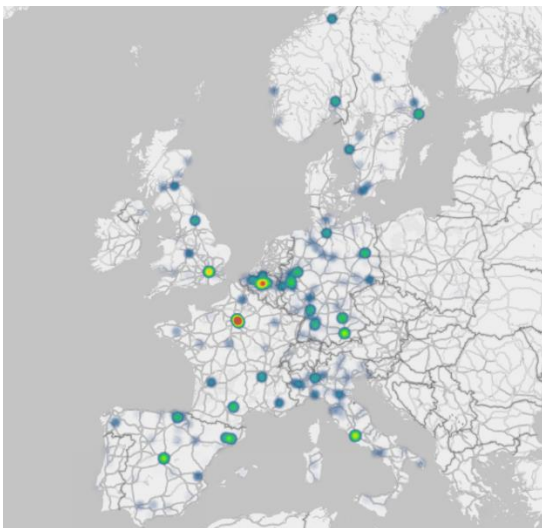
Kaart 1: Europese subsidie per Zuid-Hollandse gemeente naar Europees programma in euro's

Na de analyse per COROP-regio volgt nu een analyse van de Europese regio's waar Zuid-Hollandse organisaties veel mee samenwerken in verschillende Europese programma's:

- Interreg Vlaanderen-Nederland
- Interreg Duitsland-Nederland
- Interreg 2Zeeën
- Interreg EMR
- Interreg Noordzee
- Interreg Northwest Europe
- Interreg Europe
- Horizon2020
- LIFE
- COSME
- EUROSTARS
- Creative Europe
- Europe for Citizens

Van deze programma's is in kaart gebracht met welke partners Zuid-Hollandse organisaties internationaal samenwerken. Allereerst weergeeft een hittekaart met welke partners samengewerkt wordt. Op deze kaart is al goed te zien in welke regio's de meeste van deze samenwerkingspartners gevestigd zijn. Vervolgens wordt een top 20 van regio's in Europa weergegeven waar Zuid-Hollandse partners veel mee samenwerken. De volgende landen maken deel uit van de analyse:

- België
- Duitsland
- Frankrijk
- Italië
- Noorwegen
- Spanje
- Verenigd Koninkrijk
- Zweden

Kaart 2: Samenwerking Zuid-Hollandse organisaties met Europese regio's

Regio	Europese subsidie	Aantal samenwerkende organisaties
Île-de-France	€ 850.458.607	1860
Noordrijn-Westfalen	€ 476.879.415	1007
Beieren	€ 458.385.555	982
Groot-Londen	€ 336.491.750	705
Brussel	€ 325.811.125	1163
Baden-Württemberg	€ 318.337.053	696
Madrid	€ 273.388.865	893
Lazio	€ 270.280.912	765
Catalonië	€ 257.843.717	776
Vlaams-Brabant	€ 237.045.997	467
South East	€ 203.826.364	542
Baskenland	€ 159.877.047	459
Occitanie	€ 143.754.283	223
Stockholms län	€ 140.594.633	376
Lombardije	€ 138.425.149	470
Antwerpen	€ 130.799.635	332
South West	€ 128.678.096	313
Berlijn	€ 127.215.062	405
Schotland	€ 121.592.630	339
Västra Götalands län	€ 113.530.809	250

Tabel 11: Top 20 regio's

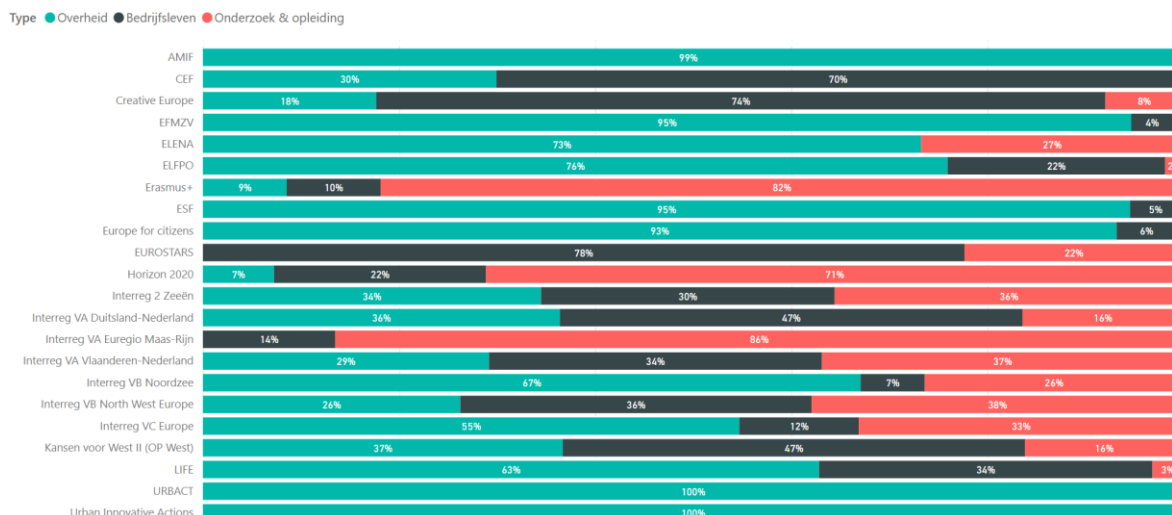
Ten opzichte van het peilmoment vorig jaar is de regio waar het meest mee samengewerkt wordt ongewijzigd: Île-de-France. Het is de regio rondom Parijs waar de meeste organisaties vandaan komen waar Zuid-Hollandse organisaties mee samenwerken. In de vorige rapportage was het Brussel dat daarna op plaats 2 stond en Noordrijn-Westfalen op plaats 3. Brussel is afgezakt naar plaats 5 in deze lijst, Noordrijn-Westfalen is daarmee de nieuwe nummer 2 en Beieren de nummer 3. Opvallende stijger is echter Groot-Londen. Deze regio stond in de vorige rapportage op plaats 8 en nu op plaats 4. Deze groei is vooral behaald in Horizon2020. Dit programma viel onder de lopende verplichtingen van het Verenigd Koninkrijk, dus de Brexit had hier nog geen invloed.

4.5 Categorisering organisaties naar type organisatie

Tabel 12 weergeeft het aantal projectdeelnames en de bijbehorende Europese subsidie per type organisatie. Het aantal deelnames ligt hoger dan het totaal aantal projecten. Dit komt doordat in sommige projecten meerdere Zuid-Hollandse organisaties deelnemen.

Type organisatie	Project- deelnames	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Rijksoverheid	327	4,92%	€ 377.210.474	14,93%
Provincie	12	0,18%	€ 6.564.587	0,26%
Gemeente	365	5,49%	€ 197.445.345	7,81%
Waterschap	31	0,47%	€ 19.806.964	0,78%
Intermediaire organisatie	358	5,38%	€ 79.621.932	3,15%
NGO	88	1,32%	€ 22.127.216	0,88%
Openbare voorziening	45	0,68%	€ 2.362.004	0,09%
Overig publiek	116	1,74%	€ 70.380.584	2,78%
Subtotaal overheid	1.342	20,18%	€ 775.519.106	30,68%
MKB	1.594	23,97%	€ 317.429.849	12,56%
Groot bedrijf	667	10,03%	€ 105.246.255	4,16%
Landbouwbedrijf	70	1,05%	€ 4.878.162	0,19%
Culturele instelling	101	1,52%	€ 12.237.677	0,48%
Nutsbedrijf	27	0,41%	€ 8.378.463	0,33%
Geprivatiseerde voorziening	35	0,53%	€ 120.460.586	4,77%
Overig privaat	287	4,32%	€ 49.237.652	1,95%
Subtotaal bedrijfsleven	2.781	41,83%	€ 617.868.645	24,45%
Onderzoeksinstelling	596	8,96%	€ 254.048.097	10,05%
Universiteit	1.387	20,86%	€ 820.491.632	32,46%
HBO	123	1,85%	€ 24.793.142	0,98%
MBO	77	1,16%	€ 15.348.165	0,61%
Voortgezet onderwijs	180	2,71%	€ 7.438.036	0,29%
Primair onderwijs	116	1,74%	€ 3.324.145	0,13%
Overig onderwijs	47	0,71%	€ 8.532.713	0,34%
Subtotaal onderzoek en opleiding	2.526	37,99%	€ 1.133.975.930	44,87%
Eindtotaal	6.649	100,00%	€ 2.527.363.681	100,00%

Tabel 12: Verdeling organisaties naar organisatietypen

Figuur 6: Relatief aandeel type organisatie per Europees programma

Figuur 6 laat zien dat de dominantie van het type organisatie erg afhankelijk is van het Europese programma. Zo is een programma als Urban Innovative Actions 100% gericht op overheden (gemeenten in dit geval), een programma als Eurostars vooral op het bedrijfsleven en Horizon2020 op kennisinstellingen.

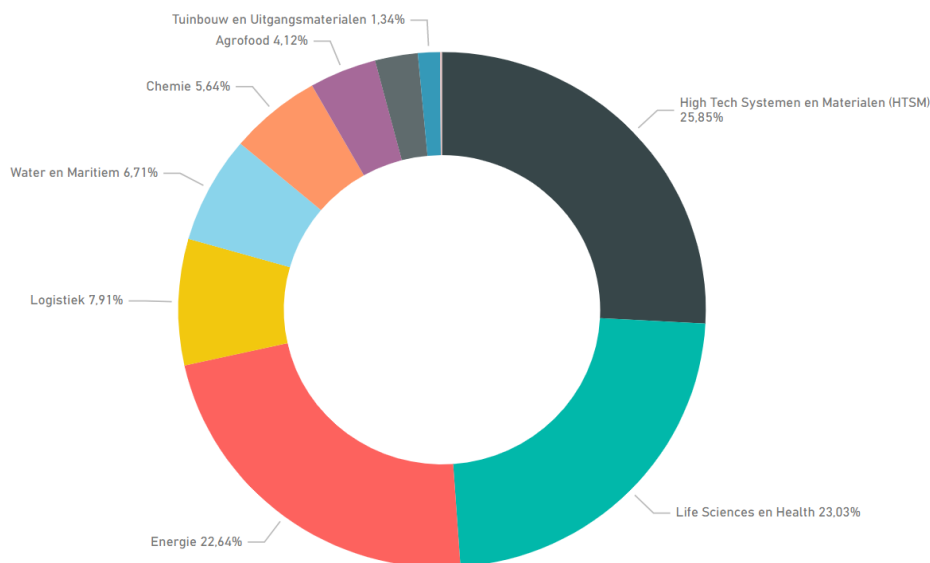
4.6 MKB

Het Zuid-Hollandse MKB spreidt zijn activiteiten over een breed palet aan Europese programma's. In figuur 7 is te zien hoe dominant het MKB is in de verschillende Europese programma's. Te zien is bijvoorbeeld dat het MKB voornamelijk dominant is in EUROSTARS, Interreg NWE, Kansen voor West en Interreg Duitsland-Nederland. EUROSTARS is een programma dat zich specifiek richt op het MKB, dus de dominantie van het MKB binnen dit programma is daar een logisch gevolg van. Het aandeel MKB per programma is in figuur 7 voor elk programma weergegeven in rood. In dit figuur is niet te zien hoeveel euro's er door het MKB worden verworven per programma. In absolute euro's is het MKB het meest succesvol in Horizon2020 en CEF. Dit zijn grote programma's in financiële omvang, dus dat het MKB in absolute euro's hierin het meest succesvol is, is hier een logisch gevolg van.

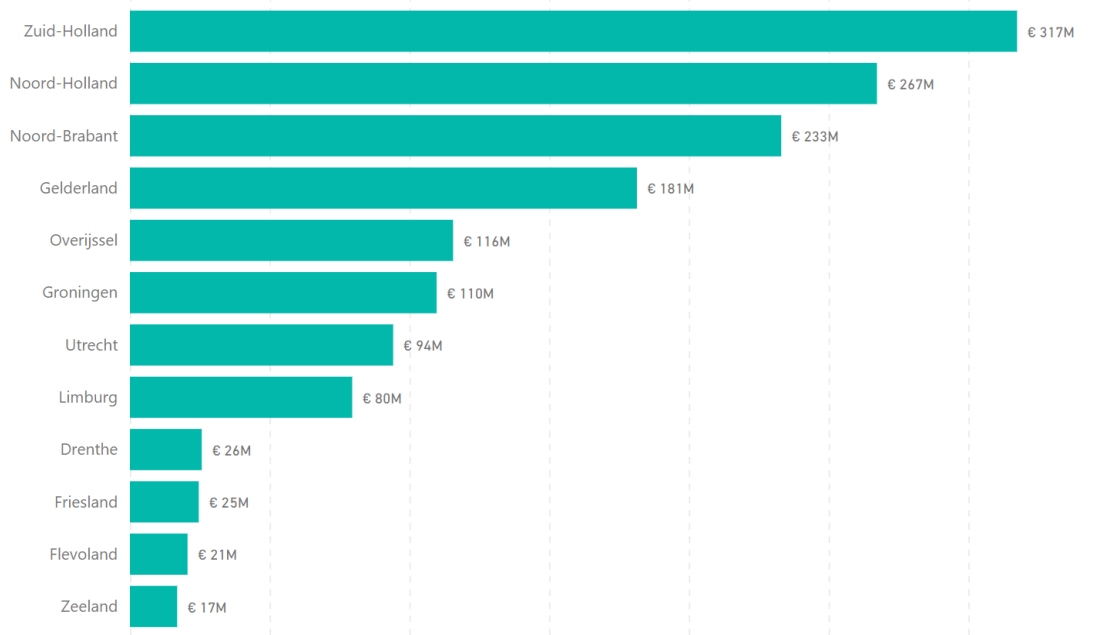
Figuur 7: MKB per programma

Figuur 8 weergeeft de participatie van het MKB per topsector. De meeste MKB'ers zijn actief in de topsector HTSM, gevolgd door Life Sciences & Health en Energie.

Figuur 8: MKB naar topsector

Figuur 9 weergeeft de verworven subsidie door het MKB per Nederlandse provincie. Ook in deze ranglijst staat Zuid-Holland bovenaan. Wel zijn de verschillen kleiner ten opzichte van de andere provincies.

Figuur 9: MKB per provincie

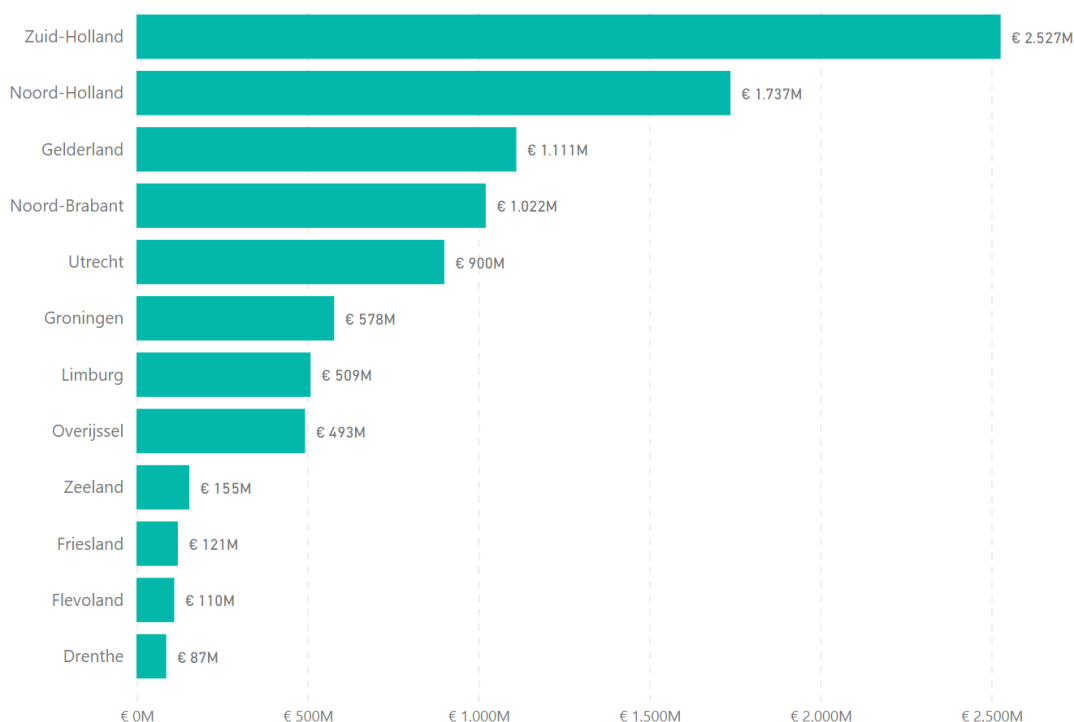
5 Benchmark

ERAC beschikt over een landelijke database van de verleende Europese euro's in Nederland. Hierdoor is benchmarking tussen alle twaalf Nederlandse provincies mogelijk.

In de paragrafen hieronder is op basis van de verzamelde data een benchmark weergegeven naar:

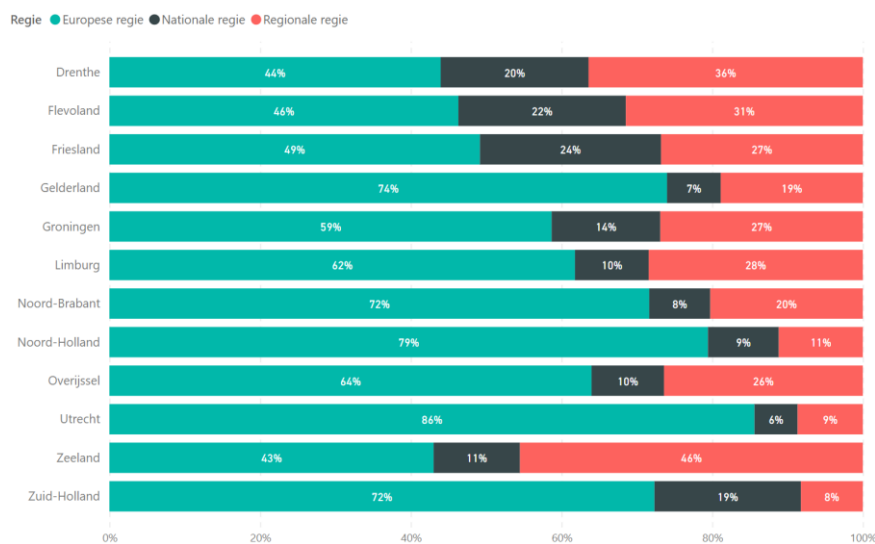
- Inwoneraantal (Europese subsidie in euro's per inwoner)
- Vergelijking programma's naar Europese, nationale en regionale regie
- Bruto regionaal product (Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP)

De totaal verworven Europese subsidie per Nederlandse provincie wordt weergegeven in figuur 10.

Figuur 10: Verworven Europese subsidie per provincie

Figuur 11 weergeeft per provincie de verhouding tussen de regieorganen. Te zien is dat provincies die universiteiten binnen hun grenzen hebben, relatief gezien meer profiteren van programma's onder Europese regie.

Figuur 11: Verhouding per provincie tussen regieorganen

Provincie	Europese subsidie per inwoner (gehele periode)	Europese subsidie per inwoner (per jaar)
Groningen	€ 896	€ 136
Utrecht	€ 627	€ 96
Zuid-Holland	€ 598	€ 95
Noord-Holland	€ 526	€ 85
Gelderland	€ 453	€ 74
Limburg	€ 398	€ 62
Overijssel	€ 386	€ 59
Noord-Brabant	€ 367	€ 56
Zeeland	€ 366	€ 56
Flevoland	€ 239	€ 37
Friesland	€ 152	€ 26
Drenthe	€ 149	€ 24

Tabel 13: Europese subsidie in euro's per inwoner (gehele periode en per jaar)

Provincie	Europese subsidie t.o.v. BRP (gehele periode)	Europese subsidie t.o.v. BRP (per jaar)
Groningen	1,83%	0,30%
Zuid-Holland	1,28%	0,23%
Gelderland	1,22%	0,22%
Utrecht	1,15%	0,20%
Zeeland	1,13%	0,18%
Overijssel	1,10%	0,17%
Limburg	1,05%	0,17%
Noord-Holland	0,91%	0,16%
Noord-Brabant	0,82%	0,13%
Flevoland	0,71%	0,12%
Drenthe	0,50%	0,09%
Friesland	0,46%	0,08%

Tabel 14: Vergelijking Europese programma's per Europese, nationale en regionale regie

Bijlage 1

Berekening van de multiplier

Van veel Europese programma's zijn alleen de verstrekte subsidiebedragen bekend en niet de totale projectomvang. De totale omvang zou een beter beeld geven van de gehele impact van de geïnventariseerde projecten op Zuid-Holland. Bovendien is per project de projectomvang noodzakelijk als input voor het berekenen van de werkgelegenheid. Op basis van ervaringen is per Europees programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze in de gemiddelde multiplier per programma, weergegeven in de tabellen hierna.

De gemiddelde multiplier is berekend op **1,57**. Op basis van de totaal verleende Europese subsidie per programma in Zuid-Holland en met gebruikmaking van de gemiddelde multiplier, geldt dat de investeringsimpuls **€ 3.957.028.691** bedraagt aan totale projectkosten van Zuid-Hollandse organisaties.

Wanneer de berekening uitgesplitst wordt naar regieorgaan, blijkt dat er sprake is van grote verschillen. De multiplier voor Europese programma's onder regionale regie bedraagt **2,64**, die voor Europese programma's onder nationale regie **2,00** en voor Europese programma's onder Europese regie geldt een multiplier van **1,33**. Zoals te zien is, lokt een euro binnen een programma onder regionale regie meer overige investeringen uit dan programma's onder Europese regie zoals Horizon2020.

Europees programma	Multiplier
ELFPO	2,86
Interreg 2 Zeeën	2,00
Interreg VA Duitsland-Nederland	2,00
Interreg VA Euregio Maas-Rijn	2,00
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	2,00
Interreg VB Noordzee	2,00
Interreg VB North West Europe	2,00
Kansen voor West II (OP West)	2,86
OP Noord	2,86
OP Oost	2,86
OPZuid	2,86
Gemiddelde multiplier	2,64

Tabel 15: Multiplier regionale regie per programma

Europees programma	Multiplier
AMIF	2,00
EFMZV	2,00
ESF - Actieve Inclusie	2,00
ESF - Duurzame inzetbaarheid	2,00
ESF - Sociale Innovatie	2,00
ISF	2,00
Gemiddelde multiplier	2,00

Tabel 16: Multiplier nationale regie per programma

Europees programma	Multiplier
CEF - Energie	2,22
CEF - Telecom	2,22
CEF - Transport	2,22
COSME	1,43
COST	1,00
Creative Europe	2,00
EaSI	1,14
ELENA	1,00
Erasmus+	1,00
Europe for Citizens	2,00
EUROSTARS	2,00
Horizon 2020 - COFUND	1,18
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	1,18
Horizon 2020 - ERC Grant	1,18
Horizon 2020 - Innovation Action	1,18
Horizon 2020 - Marie Curie	1,18
Horizon 2020 - overig	1,18
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	1,18
Horizon 2020 - SME	1,18
Interreg VC Europe	1,48
LIFE	1,48
URBACT	2
Urban Innovative Actions	1,25
Gemiddelde multiplier	1,33

Tabel 17: Multiplier Europese regie per programma

Bijlage 2

Opzet van de rapportage

De inventarisatie van verleende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points en wordt verdiept met verificatiegesprekken waar nodig.

2.1 Categorisering

Categorisering op projectniveau

Alle projecten worden in deze rapportage gecategoriseerd op vier variabelen:

- Europees programma
- Bestuurlijk thema
- Topsector
- Maatregel cf. EIM-rekentool

De bestuurlijke thema's zijn gebaseerd op de thema's die in overgrote mate een rol spelen in de verschillende provinciale coalitieakkoorden uit 2015. Dit om landelijk uniforme bestuurlijke thema's te krijgen. Aan het begin van de volgende programmaperiode zullen de bestuurlijke thema's worden bijgewerkt (volgende rapportage). De topsectoren zijn gebaseerd op het landelijk topsectorenbeleid. De EIM-rekentool is in opdracht van het toenmalige Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 categorieën projecten (maatregelen) gedefinieerd, met voor iedere categorie een eigen berekeningssystematiek van de vervolginvesteringen en werkgelegenheid.

Categorisering op organisatieniveau

Van de organisaties die participeren in de projecten wordt vastgelegd hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast wordt de vestigingsplaats van deze organisaties vastgelegd. De vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese subsidie. Op deze manier kan een onderverdeling gemaakt worden naar subsidie per COROP-regio binnen de provincie. Ten slotte wordt vastgelegd welk type organisatie de financiering ontvangt.

2.2 Europese programma's

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie.

De programma's worden gecategoriseerd naar regieorgaan. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar programma's onder regionale regie, nationale regie en Europese regie. Programma's onder regionale regie zijn Interreg A, EFRO en POP. Dit zijn programma's waar provincies zelf aan het roer staan en invloed uit kunnen oefenen. Programma's onder nationale regie zijn bijvoorbeeld AMIF en ESF. Hier is de Rijksoverheid de meest bepalende actor. Programma's onder Europese regie worden voornamelijk vanuit Brussel aangestuurd. Horizon2020 is het grootste programma onder Europese regie.

Waar programma's onder regionale en nationale regie ook een bepaald geografisch gebied kennen, denk aan Interreg VA Vlaanderen-Nederland of Kansen voor West, zijn programma's onder Europese regie in heel Europa toepasbaar. Dit houdt in dat organisaties uit heel Europa kunnen deelnemen aan deze programma's en concurreren om het budget.

Onderstaand zijn de in het monitoringsysteem aanwezige programma's benoemd, gecategoriseerd naar regiegegaan.

Programma's – regionale regie

- EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)
 - Kansen voor West II
 - OP Noord
 - OP Oost
 - OPZuid
- ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), onderdeel POP
- Interreg – grensoverschrijdende samenwerking:
 - Interreg VA 2 Zeeën
 - Interreg VA Duitsland-Nederland
 - Interreg VA Euregio Maas-Rijn
 - Interreg VA Vlaanderen-Nederland
 - Interreg VB Noordzee
 - Interreg VB North West Europe

Programma's – nationale regie

- AMIF (Asiel- en Migratiefonds)
- EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij)
- ESF (Europees Sociaal Fonds):
 - Actieve inclusie
 - Duurzame inzetbaarheid
 - Sociale innovatie & transnationale samenwerking
- ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)

Programma's – Europese regie

- CEF (Connecting Europe Facility)
- COSME
- COST
- Creative Europe
- EaSI (Employment and Social Innovation)
- ELENA
- Erasmus+
- Europe for Citizens
- Eurostars
- Horizon 2020:
 - Horizon 2020 Research & Innovation Action
 - Horizon 2020 Marie Curie

- Horizon 2020 Coordination and Support Action
- Horizon 2020 Innovation Action
- Horizon 2020 ERC Grant
- Horizon 2020 SME
- Horizon 2020 (alle overige calls gezamenlijk)
- Interreg VC Europe
- LIFE
- URBACT
- Urban Innovative Actions

2.3 Dataverzameling

Bij de dataverzameling is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Er is zowel gebruik gemaakt van openbare databases als van contacten met programmabureaus. De beschikbaarheid van data verschilt per programma. Horizon2020 stelt bijvoorbeeld een zeer uitgebreide dataset beschikbaar via Cordis. In deze dataset is per deelnemende organisatie omschreven hoeveel subsidie zij ontvangen en waar ze gevestigd zijn. Bij CEF zijn alleen de totaalgegevens per project bekend. Dit houdt dus ook in dat alleen het totaal subsidiebedrag bekend is. Bij dergelijke programma's wordt het bedrag per organisatie berekend door dit totaalbedrag te delen door het aantal deelnemende organisaties. Op deze manier kan een goede inschatting gemaakt worden van de verleende financiering. Voor het EFRO-programma gebruiken we gegevens die verstrekt zijn door de Managementautoriteit. Ten slotte worden voor POP de gegevens verstrekt door de provincie zelf.

Wanneer alle gegevens ingevoerd zijn in de database vindt een verificatieronde plaats. Hierin worden de belangrijkste resultaten besproken en wordt bijvoorbeeld gekeken of iconprojecten missen of dat contactpersonen gedetailleerdere informatie hebben die toegevoegd kan worden aan het systeem.

De aanpak van ERAC gaat uit van pragmatisme in het komen tot voldoende betrouwbare en bruikbare gegevens, zonder 'wetenschappelijk volledig' te willen zijn. Met de gepleegde inzet willen we tot een 80% dekkend beeld komen. Dit met de wetenschap dat de inspanningen om de laatste 20% te vergaren onevenredig groot zijn.

2.4 Multiplier

De inventarisatie gaat uit van verleende subsidie binnen de Europese programma's. De projectomvang is in werkelijkheid groter, omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd.

Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze percentages in een gemiddelde multiplier per programma. Deze zijn weergegeven in [bijlage 1](#). Berekend is dat de huidige gewogen multiplier voor Zuid-Holland (afgerond) **1,57** bedraagt.

2.5 Toerekening financiering

Subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon2020 wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat in Den Haag het hoofdkantoor van TNO gevestigd is en daardoor alle TNO-projecten in de Horizon2020-database aan dit postadres worden gekoppeld. Het is voor ERAC onmogelijk te achterhalen in welke TNO-vestiging de werkzaamheden daadwerkelijk uitgevoerd worden en daarom wordt Den Haag aangehouden als projectplaats in de monitoring.

Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeelt over andere partijen. Deze partijen zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven.

2.6 Doorontwikkeling monitoringsysteem

Er vindt continu inhoudelijke toetsing van het monitoringsysteem plaats. Deze toetsing is onder andere mogelijk door contacten die ERAC heeft met de provincies of met subsidieverstrekkers. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat een eerder gekozen categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topsector Chemie naar HTSM. Dit alles met als doel om op het moment van rapportage het monitoringsysteem zo goed mogelijk inzicht te laten geven in de verleende Europese subsidie in het onderzoeksgebied.